

Reportaže

PORODIČNA SAGA ANE VUKOTIĆ KRIJE NEOBIČNU LJUBAVNU

ROMANSU ENGLJSKE SLIKARKE I SRPSKOG OFICIRA

[03/08/2017 List Zrenjanin](#)

Umetnički gen potomaka Ani Spred

- *Gospoda Ana Vukotić, poznata generacijama Zrenjaninaca kao „tetka Ana”, i te kako je uticala na sugrađane originalnim stilom odevanja i životnim stavom. Ova dama u desetoj deceniji života i danas je vedrog duha, a poslednjih godina posvetila se učenju kineskog jezika*

Kad je 1872. godine došla u Pariz sa namerom da izbliza vidi neka od najvećih dela svetska umetničke baštine, mlada slikarka Ani Spred nije ni slutila da će u Luvru upoznati čoveka svog života. Slučajni susret sa potpukovnikom srpske vojske i vitezom Legije časti

promeniće iz temelja život devojke rođene 1842. godine u porodici engleskih velikaša iz Irske. Ani Spred tako će postati prva umetnica koja je krajem devetnaestog veka na slikarskom platnu ovekovečila Milana i Nataliju Obrenović. Ani je neobično volela konje, pa će i na taj način ući u beogradsku istoriju. Posedovala je nekoliko punokrvnih grla, a njen redovni dnevni ritual bio je da projaše kroz grad sa cilindrom na glavi i dugačkom ešarpom koja se vijorila za njom.

* * *

Jovan Vlahović bio je naočit oficir, nosilac Takovskog ordena i ruske Svete Ane, vitez austrijske Gvozdene krune i francuske Počasne legije. Rođen u Kotoru 1844. godine, kao mladi kapetan bio je vrlo cenjen na dvoru crnogorskog knjaza Nikole. Jovan je kasnije postao savetnik srpskog kralja Milana Obrenovića, a godine 1872. zatekao se na položaju visokog vojnog službenika u Ambasadi Srbije u Parizu. Bilo je to upravo one godine kada je u Luvru upoznao mladu umetnicu Ani Spred čiji je mlađi brat Vilijem u Britaniji već uveliko gradio karijeru uspešnog slikara.

* * *

Bila je to vatrena ljubav, ali Jovan je nedugo potom morao da se vrati u Srbiju, jer je počeo Srpsko-turski rat. On se zarekao Ani da će se vratiti i oženiti se njome. Posle sedam godina, to je i ispunio. Uporna Ani čekala ga je sve to vreme. Konačno, 1879. godine venčali su se u Kensingtonu, otmenom delu Londona, a potom se zaputili u Srbiju. Mladi bračni par živeo je u Resavskoj ulici 45, preko puta tadašnje Vojne akademije u Beogradu. Bili su bliski dvoru kralja Milana Obrenovića, koji je sa suprugom Natalijom pozirao Ani za veliku portretnu sliku. Potom Jovan opet ide u diplomatiju, koju konačno napušta 1894. godine zbog neslaganja sa kraljem. Umire u Trstu 1908. godine.

* * *

Ani i Jovan imali su sina Miodraga i ćerku Andu, sa kojom se Ani Spred vraća iz inostranstva u Beograd 1914. godine. Upravo te godine Anda, koja je već pobrala prve uspehe kao virtuoza violinistkinja, upoznaje u Beogradu svog životnog saputnika: bio je to mladi profesor tadašnje agrogeologije Lazar Običan, poreklom Banaćanin, čija je porodica imala veliko imanje u Boki. (Običanovi potiču iz Soke u Rumuniji, a Lazar je kupio imanje u Boki 1920. godine.) Bila je to ljubav na prvi pogled. Mladi par venčao se iste godine, dok je austrougarska artiljerija već raspoređivana na levoj obali Save. Rat je svima promenio planove, pa su sve troje – Ani, Anda i Lazar – uhvatili poslednji voz za Atinu. Potom neko vreme provode u grčkoj prestonici, da bi se 1916. prebacili u Pariz, a Ani Spred Vlahović umire u Kanu 1918. godine.

* * *

Stare ljubavne romanse, gizdave umetnice, priče sa srpskog dvora... Kao posetilac helenskog teatra, čitalac se lako može zapitati – kakve to veze ima sa Dionisom? Kakve veze Ani Spred, Jovan Vlahović i njihova ćerka Anda imaju sa Banatom i regionalnim novinama? Ispostaviće se da imaju. Naime, Lazar i Anda Običan imali su petoro dece: Miću, Jovu, Veru, Anu i Marinu. Pretposlednja na ovom spisku jeste gospođa Ana Vukotić, poznata generacijama Zrenjaninaca kao „tetka Ana” koja je mladima predavala engleski, a neobičnim i nadasve originalnim stilom odevanja i životnim stavom i te kako uticala na sugrađane. Njene modne kreacije – poput haljine „hiljadu cvetova” ili pelerine s hiljadu dugmadi – nesumnjivo su doprinele da je novinari nazovu „lejdi Gagom pre lejdi Gage”. Vedrim duhom i nepokolebljivim optimizmom ova dama u desetoj deceniji života i danas pleni sve one koji je sretnu i zastanu da porazgovaraju sa njom. Unuka Ani Spred i Jovana Vlahovića nikada se nije prepuštala kolotečini, a poslednjih godina, kako kaže, vredno uči kineski jezik.

* * *

Priču o porodičnoj lozi i originalnom umetničkoj crti potomaka Ani Spred i Jovana Vlahovića ispričala nam je Gordana Vukotić Votson, ćerka gospođe Ane. Gordana je

početkom osamdesetih godina prošlog veka, nakon završenih studija engleskog jezika i književnosti u Beogradu, magistrirala primenjenu lingvistiku na univerzitetu u Mančesteru. Zajedno sa suprugom Tonijem Votsonom, dugo godina predavala je na koledžu u Bahreinu, a danas živi u Engleskoj, gde se, pored ostalog, bavi dizajnom enterijera.

* * *

– Mama je školovala glas, koloraturni sopran, na Kolarčevom Univerzitetu 1939. godine, kod istih profesora kao čuveni pevači Žarko Cvejić i Aleksandar Pivnički – priseća se Anina ćerka Gordana Vukotić Votson. Po njenim rečima, mladu Anu Vukotić poredili su uoči Drugog svetskog rata sa Dženet Makdonald, velikom zvezdom tog doba. Međutim, rat i okupacija stavili su tačku na njenu muzičku karijeru.

Ali mala Ana je od ranog detinjstva znala da modu prilagodi sebi, umesto da aktuelna moda njoj diktira stil, stav i ponašanje.

* * *

– Moje prve modne kreacije potiču iz vremena kada sam imala samo pet godina – priseća se Ana Vukotić. – Porodica je preko leta išla na imanje u Boki. Pri pakovanju, moja omiljena lutka zaboravljena je u Beogradu. Ali na svu sreću, moj otac Lazar se dosetio i napravio mi lutku od šapurine. Sa najlepšim nacrtanim očima i crvenim usnama. Lutki je trebala garderoba. E, tu sam se ja poduhvatila posla i napravila joj suknju od repuve, lekovite biljke velikog lista. Pelerinu sam napravila od smokvinog lista, a bluzu od maslačka. Tako su moje lutke svakog dana imale „svežu” garderobu. Oblačeći svoju lutku, negovala sam i ljubav prema prirodi. Skupljajući cveće, latice, listiće i perje u nameri da odenem lutku, ja sam tu svoju ljubav prenela i na svoje kasnije kreacije. Interesantno je da su dugmad u ono vreme bila od velike vrednosti. Svaki dugmiće, a posebno onaj od sedefa, bio je pravi dragulj! Zato sam kasnije, kada je do njih bilo lakše doći, napravila pelerinu – mapu Zrenjanina – od pet hiljada dugmadi!

* * *

Da umetnička žica nije stvar slučaja, pokazuju životni putevi potomaka Ani Spred i Jovana Vlahovića. Kao što je već rečeno, njihova ćerka Anda Vlahović Spred bila je istaknuta violinistkinja. Jovan Običan, stariji brat Ane Vukotić, rođen je 1917. u Kanu. Završio je Likovnu akademiju u Beogradu, a 1947. godine odselio se u Dubrovnik, gde je otvorio slikarski atelje nedaleko od samog ulaza u stari grad. Umro je 1987. godine, a upravo te godine u Dubrovniku mu je priređena velika retrospektivna izložba. Ana Vukotić postala je, zahvaljujući svojim modnim kreacijama i nekonvencionalnom držanju, jedna od prepoznatljivih umetničkih persona Zrenjanina. Njen sin Milan Vukotić Vuka bio je reditelj, osnivač beogradskog „Teatra levo” i autor urnebesnih „Rastibuđilizovanih klejbezabli” koje su sedamdesetih godina oduševljavale dramsku publiku širom Jugoslavije. Pored toga, Milan Vukotić bavio se slikarstvom, a devedesetih godina, živeći u Austriji, napisao je na nemačkom jeziku vrlo zapažen serijal romana za decu, od kojih su neki prevedeni i na srpski i objavljeni u izdanju beogradskog „Kreativnog centra”.

* * *

– Ja sam magistrirala primenjenu lingvistiku, ali sam uvek imala afinitet prema primenjenoj umetnosti, tako da sam završila i visoku školu za dizajn enterijera – kaže Gordana Vukotić Votson. – Većitu želju za učenjem i samousavršavanjem nasledila sam od mame. Ona je moja inspiracija. I ne samo moja, već isto tako i inspiracija mojih ćerki Aleksandre i Katerine. Aleksandra je doktor nauka, a Katerina je dvostruki magistar i bavi se pozorištem i filmom, što opet pokazuje da umetnost nije stvar slučaja. Moram se pohvaliti da moja porodica ima lepu kolekciju diploma, magistratura i doktorata. Ja sam jedna jako ponosna Gordana!

* * *

Priča o jednoj davnašnjoj ljubavnoj romansi iz Pariza istovremeno je i priča o preokretima sudbine. Ani Spred je sedam godina čekala svog princa i ugradila svoje slikarstvo u

umetničku tradiciju Kraljevine Srbije. Brojčano mala, familija Običan raštrkala se po svetu. Običanovih više nema u telefonskom imeniku Srbije, pa ni u zavičajnoj Boki. Gordana Vukotić Votson otisnula se iz Jugoslavije i zatvorila krug u Britaniji, tamo gde je čitava priča i počela pre bezmalo stotinu i pedeset godina.

A. BJELOGRLIĆ